

Informace z kontrolní akce NKÚ č. 14/18

Účetní závěrka a finanční výkazy Úřadu práce České republiky za rok 2013, které jsou předkládány jako podklad pro závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu *Ministerstvo práce a sociálních věcí*

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2014 pod číslem 14/18. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Jan Vedral.

Cílem kontroly bylo prověřit, zda Úřad práce České republiky při vedení účetnictví a sestavení účetní závěrky a finančních výkazů za rok 2013, které jsou předkládány jako podklad pro závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu *Ministerstvo práce a sociálních věcí*, postupoval v souladu s příslušnými právními předpisy.

Kontrolovanou osobou byl Úřad práce České republiky, Praha, (dále také „ÚP ČR“).

Kontrolováno bylo období roku 2013 včetně souvisejících skutečností z let předchozích a roku následujícího.

Kontrola byla prováděna v době od června do listopadu 2014.

I. Úvod

ÚP ČR byl zřízen s účinností od 1. dubna 2011 zákonem č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů, kterým je vymezena jeho působnost. ÚP ČR je správním úřadem s celostátní působností, organizační složkou státu (dále jen „OSS“) a samostatnou účetní jednotkou. V ÚP ČR působí generální ředitelství (dále jen „GŘ ÚP ČR“) a krajské pobočky, jejichž součástí jsou kontaktní pracoviště. ÚP ČR je řízen Ministerstvem práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“), které je jeho nadřízeným správním úřadem.

Tabulka č. 1 – Přehled agend ÚP ČR v roce 2013

Agenda	Vykázaná hodnota výdajů k 31. 12. 2013 (v mil. Kč)	Podíl na celkových výdajích ÚP ČR
Dávky státní sociální podpory včetně dávek péčovské péče	37 891,38	40,76 %
Příspěvky na péči podle zákona o sociálních službách	19 588,78	21,07 %
Dávky pomoci v hmotné nouzi	10 569,83	11,37 %
Podpory v nezaměstnanosti	9 674,75	10,41 %
Aktivní politika zaměstnanosti	4 251,09	4,57 %
Příspěvky na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením	3 670,24	3,95 %
Dávky osobám se zdravotním postižením	1 940,02	2,09 %
Ochrana zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatelů	333,21	0,36 %
Celkem	87 919,30	94,58 %

Zdroj: výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu za rok 2013.

V roce 2013 činil podíl příjmů ÚP ČR na celkovém souhrnu příjmů kapitoly MPSV 0,49 % a podíl výdajů ÚP ČR na celkovém souhrnu výdajů kapitoly MPSV byl 18,26 %. Podíl aktiv ÚP ČR na celkovém souhrnu aktiv kapitoly MPSV v roce 2013 byl 8,64 %. Podíl nákladů z hlavní činnosti ÚP ČR na celkovém souhrnu nákladů z hlavní činnosti kapitoly MPSV v roce 2013 byl 18,14 % a podíl výnosů z hlavní činnosti ÚP ČR na celkovém souhrnu výnosů z hlavní činnosti kapitoly MPSV v roce 2013 byl 0,58 %.

Kontrolovány byly činnosti a skutečnosti, které byly předmětem účetnictví ÚP ČR a měly vliv na hodnoty kontrolovaných významných konečných zůstatků účtů v účetní závěrce ÚP ČR k 31. prosinci 2013 (dále také „ÚZ“), na hodnotu významných údajů ve finančních výkazech ÚP ČR za rok 2013 a na závěrečný účet kapitoly MPSV za rok 2013.

Pozn.: Všechny právní předpisy jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole

1. Účetní závěrka ÚP ČR k 31. prosinci 2013

ÚP ČR sestavil ÚZ v rozsahu dle § 18 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, tj. sestavil rozvahu, výkaz zisku a ztráty, přílohu, přehled o peněžních tocích a přehled o změnách vlastního kapitálu. Takto sestavená ÚZ obsahovala veškeré náležitosti dle § 18 odst. 2 zákona o účetnictví.

Tabulka č. 2 – Základní údaje účetní závěrky ÚP ČR k 31. prosinci 2013 (v Kč)

Ukazatel	Účetní hodnota
Aktiva (netto)	5 506 324 318,88
Pasiva	5 506 324 318,88
Náklady	93 038 614 976,27
Výnosy	2 185 472 960,18

Zdroj: účetní závěrka ÚP ČR k 31. prosinci 2013.

Tabulka č. 3 – Údaje za běžné účetní období z rozvahy k 31. prosinci 2013 (v Kč)

Aktiva (v netto hodnotě)			Pasiva		
Stálá aktiva	Oběžná aktiva	Aktiva celkem	Vlastní kapitál	Cizí zdroje	Pasiva celkem
3 558 640 757,12	1 947 683 561,76	5 506 324 318,88	4 815 138 678,60	691 185 640,28	5 506 324 318,88

Zdroj: účetní závěrka ÚP ČR k 31. prosinci 2013.

Tabulka č. 4 – Údaje za běžné účetní období z výkazu zisku a ztráty k 31. prosinci 2013 (v Kč)

Náklady	Výnosy	Výsledek hospodaření běžného účetního období
93 038 614 976,27	2 185 472 960,18	-90 853 142 016,09

Zdroj: účetní závěrka ÚP ČR k 31. prosinci 2013.

Tabulka č. 5 – Údaje za běžné účetní období z přílohy ÚZ k 31. prosinci 2013, část A.4. (v Kč)

Podrozvahové účty	Účetní hodnota
P.I. Majetek účetní jednotky	270 151 243,56
P.II. Vyřazené pohledávky a závazky	457 792 728,67
P.III. Podmíněné pohledávky z důvodu užívání majetku jinou osobou	63 320,63
P.IV. Další podmíněné pohledávky a ostatní podmíněná aktiva	33 300 357,65
P.V. Podmíněné závazky z důvodu užívání cizího majetku	246 977,30
P.VI. Další podmíněné závazky a ostatní podmíněná pasiva	374 578 127,73
P.VII. Vyrovnávací účty	386 482 545,48

Zdroj: účetní závěrka ÚP ČR k 31. prosinci 2013.

Nesprávnosti v účetní závěrce a hlavní příčiny těchto nesprávností

V účetní závěrce ÚP ČR k 31. prosinci 2013 zjistil NKÚ v údajích za běžné účetní období celkovou nesprávnost ve výši 37,6 mld. Kč, z toho nejvýznamnější byla nesprávnost zjištěná v údajích rozvahy ve výši 30,2 mld. Kč a v údajích přehledu o peněžních tocích ve výši 6,9 mld. Kč. Na celkové nesprávnosti se podílelo nadhodnocení a podhodnocení zůstatků jednotlivých účtů rozvahy, výkazu zisku a ztráty, přílohy ÚZ, položek přehledu o peněžních tocích a přehledu o změnách vlastního kapitálu, a to v důsledku toho, že ÚP ČR porušil v roce 2013 právní předpisy upravující účetnictví a účetní výkaznictví OSS, případně příslušné české účetní standardy. Nesprávnosti byly identifikovány dle jednotlivých položek ÚZ s ohledem na jejich obsahové vymezení podle ustanovení § 4 zákona o účetnictví a podle vyhlášky č. 410/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro některé vybrané účetní jednotky. Níže jsou uvedena významná zjištění anebo zjištění systémového charakteru identifikovaná převážně v účetnictví provozní části hospodaření¹.

1.1 Rozvaha, výkaz zisku a ztráty a příloha ÚZ

Závazky z pracovněprávních vztahů

ÚP ČR vykázal závazky vůči zaměstnancům z pracovněprávních vztahů nesprávně na účtu 333 – *Jiné závazky vůči zaměstnancům* místo na účtu 331 – *Zaměstnanci*. V důsledku toho ÚP ČR v rozvaze nadhodnotil zůstatek účtu 333 – *Jiné závazky vůči zaměstnancům* o 180,33 mil. Kč a o stejnou částku podhodnotil zůstatek účtu 331 – *Zaměstnanci*.

Výnosy z transferů z Národního fondu

ÚP ČR o výnosech z transferů přijatých od Evropské unie prostřednictvím Národního fondu Ministerstva financí v rámci operačního programu *Lidské zdroje a zaměstnanost* účtoval nesprávně na účtu 649 – *Ostatní výnosy z činnosti* místo na účtu 671 – *Výnosy vybraných ústředních vládních institucí z transferů*. V důsledku toho ÚP ČR ve výkazu zisku a ztráty nadhodnotil zůstatek účtu 649 – *Ostatní výnosy z činnosti* o 294,26 mil. Kč a o stejnou částku podhodnotil zůstatek účtu 671 – *Výnosy vybraných ústředních vládních institucí z transferů*.

¹ Podíl výdajů na provozní část hospodaření činil přibližně 5 % z celkových výdajů ÚP ČR.

Oprava záporných sald na účtu 556 – Tvorba a zúčtování opravných položek

ÚP ČR v roce 2013 účtoval o vyřazení pohledávek z insolvence a o zrušení vytvořených opravných položek k těmto pohledávkám, čímž v průběhu roku 2013 docházelo u některých nákladových středisek ÚP ČR k situaci, kdy rušení vytvořených opravných položek převyšovalo jejich tvorbu, čímž na účtu 556 – *Tvorba a zúčtování opravných položek* vznikala záporná salda. ÚP ČR vyhodnotil záporná salda jako chybu účetnictví a provedl jejich opravu (odúčtování), přestože měla být vykázána. ÚP ČR účetními opravami, které neměly být prováděny, způsobil, že správné údaje o stavu pohledávek sledované v evidenci pohledávek (v příslušném modulu informačního účetního systému) neodpovídaly údajům o těchto pohledávkách v účetnictví. ÚP ČR tím v rozvaze významně zkreslil vykázané údaje o stavu pohledávek a ve výkazu zisku a ztráty tím zkreslil údaje o tvorbě a zúčtování opravných položek.

U některých dalších případů bylo navíc zjištěno, že ÚP ČR účtoval o snížení či zrušení opravných položek do nesprávného účetního období, neboť k úhradě či odpisu pohledávek docházelo již v roce 2012, avšak o snížení či zrušení opravných položek účtoval ÚP ČR až do účetního období roku 2013.

V důsledku těchto skutečností ÚP ČR v rozvaze podhodnotil zůstatek účtu 315 – *Jiné pohledávky z hlavní činnosti* o 55,26 mil. Kč a ve výkazu zisku a ztráty nadhodnotil zůstatek účtu 556 – *Tvorba a zúčtování opravných položek* o 25,08 mil. Kč².

Významné opravy minulých účetních období

ÚP ČR o významných opravách minulých účetních období s vlivem na výši výsledku hospodaření minulých účetních období účtoval nesprávně prostřednictvím nákladových a výnosových účtů nebo účtu 432 – *Výsledek hospodaření minulých účetních období*, přestože účetní předpisy stanovují o těchto opravách účtovat rozvahově prostřednictvím účtu 408 – *Opravy minulých období*. Tyto opravné účetní zápisy ÚP ČR prováděl z toho důvodu, že v minulosti vykázal některé předpisy pohledávek a výnosy z těchto pohledávek v nesprávné výši (například namísto správné částky předpisu pohledávky ve výši 230 tis. Kč vykázal 23 mld. Kč nebo namísto správné částky předpisu pohledávky ve výši 18,3 tis. Kč vykázal hodnotu 28 477 626 Kč, což byl ve skutečnosti variabilní symbol), čímž vykázal v nesprávné výši i náklady z tvorby opravných položek k těmto pohledávkám. ÚP ČR dále v příloze ÚZ u položky *E.1. Doplňující informace k položkám rozvahy* nevedl informaci o tom, že provedl významné opravy údajů vzniklých na základě chyb z minulých let.

V důsledku uvedených skutečností ÚP ČR v rozvaze nadhodnotil zůstatek účtu 408 – *Opravy minulých období* o 29 965,16 mil. Kč a podhodnotil zůstatek účtu 432 – *Výsledek hospodaření minulých účetních období* o 29 944,03 mil. Kč a ve výkazu zisku a ztráty podhodnotil zůstatek účtu 649 – *Ostatní výnosy z činnosti* o 32,51 mil. Kč a zůstatek účtu 556 – *Tvorba a zúčtování opravných položek* o 11,38 mil. Kč.

² K podhodnocení účtu 315 – *Jiné pohledávky z hlavní činnosti* nevyšloval NKÚ ve všech případech výši nesprávnosti jiného souvztažného účtu, neboť tímto účtem byl účet 556 – *Tvorba a zúčtování opravných položek* (zejména u případů, kdy snížení či zrušení opravných položek mělo být účtováno v účetním období roku 2013) nebo účet 408 – *Opravy minulých období* (zejména u případů, kdy snížení či zrušení opravných položek mělo být účtováno v účetním období roku 2012).

Oceňování bezúplatně nabytého majetku

ÚP ČR v roce 2013 bezúplatně nabýval dlouhodobý majetek od jiných vybraných účetních jednotek. U takto nabytého majetku ÚP ČR v mnoha případech neúčtoval o převzatých oprávkách ve výši již vytvořených opravek u předávající účetní jednotky. ÚP ČR při ocenění tohoto majetku nenavázal na výši ocenění v účetnictví účetní jednotky, která o tomto majetku naposledy účtovala. V důsledku toho ÚP ČR v rozvaze zejména nadhodnotil zůstatky účtů 401 – *Jmění účetní jednotky* o 29,80 mil. Kč, 022 – *Samostatné movité věci a soubory movitých věcí* o 19,32 mil. Kč, 021 – *Stavby* o 5,21 mil. Kč a 028 – *Drobný dlouhodobý hmotný majetek* o 4,98 mil. Kč a ve výkazu zisku a ztráty nadhodnotil zůstatek účtu 551 – *Odpisy dlouhodobého majetku* o 0,29 mil. Kč.

Účtování o úplatném pořízení drobného dlouhodobého hmotného majetku

ÚP ČR o pořízení a zařazení do užívání drobného dlouhodobého hmotného majetku (počítačových sestav) účtoval nesprávně na účtech 501 – *Spotřeba materiálu* a 401 – *Jmění účetní jednotky*. ÚP ČR tímto postupem neúčtoval o oprávkách k tomuto majetku, přestože účetní předpisy vyžadují u drobného dlouhodobého majetku tvorbu opravek ve 100% výši ocenění, a dále používal nesprávný nákladový účet namísto účtu 558 – *Náklady z drobného dlouhodobého majetku*. V důsledku uvedených skutečností ÚP ČR v rozvaze nadhodnotil zůstatky účtů 401 – *Jmění účetní jednotky* a 028 – *Drobný dlouhodobý hmotný majetek* o 1,74 mil. Kč a ve výkazu zisku a ztráty o stejnou částku nadhodnotil zůstatek účtu 501 – *Spotřeba materiálu* a podhodnotil zůstatek účtu 558 – *Náklady z drobného dlouhodobého majetku*.

Neodpisování majetku

ÚP ČR neodpisoval veškerý majetek, ke kterému měl příslušnost hospodaření a který měl odpisovat. V důsledku toho ÚP ČR v rozvaze zejména nadhodnotil zůstatek účtu 022 – *Samostatné movité věci a soubory movitých věcí* o 2 mil. Kč a zůstatek účtu 432 – *Výsledek hospodaření minulých účetních období* o 0,91 mil. Kč a ve výkazu zisku a ztráty podhodnotil zůstatek účtu 551 – *Odpisy dlouhodobého majetku* o 1,09 mil. Kč.

Zmařená investice

ÚP ČR v ÚZ v rámci zůstatku účtu 042 – *Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek* vykazoval projektovou dokumentaci v hodnotě 1,16 mil. Kč k investiční akci, u které v říjnu 2013 rozhodl o jejím ukončení a o odstoupení od realizace projektu. V souladu s účetními předpisy měl ÚP ČR k tomuto okamžiku účtovat o vyřazení uvedené projektové dokumentace. V důsledku jejího nevyřazení ÚP ČR v rozvaze nadhodnotil zůstatek účtu 042 – *Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek* o 1,16 mil. Kč a ve výkazu zisku a ztráty o stejnou částku podhodnotil zůstatek účtu 547 – *Manka a škody*.

Pohledávky z refundací vyplacených podpor v nezaměstnanosti

Nezaměstnanému pracovníkovi, který měl během svého posledního zaměstnání bydliště v jiném členském státě než v členském státě posledního zaměstnání a bydlí v něm i nadále

nebo se do něj vrací, je povinen na základě nařízení ES č. 883/2004 poskytovat dávky v nezaměstnanosti členský stát bydliště. Nařízení ES č. 883/2004 zavádí systém refundací, podle kterého stát posledního zaměstnání hradí členskému státu bydliště náklady na poskytování dávek v nezaměstnanosti, a to na základě žádosti o úhradu. Příslušné členské státy, po kterých je úhrada požadována, jsou v souladu s nařízením ES č. 883/2004 oprávněny v odůvodněných případech požadovanou částku krátit, neboť maximální výše úhrady se v každém jednotlivém případě rovná výši dávky, na niž by dotyčná osoba měla nárok podle právních předpisů členského státu, po kterém se tato refundace požaduje. Skutečná výše plnění členským státem oproti požadované částce uvedené v žádosti o úhradu se proto může lišit.

ÚP ČR tyto pohledávky vznikající z podaných žádostí o úhradu nevykazoval v ÚZ a o souvisejících výnosech účtoval až v okamžiku přijetí úhrady. ÚP ČR v roce 2013 podal například žádosti o úhradu v částce 19,82 mil. Kč, jejichž splatnost nastane v roce 2015. Pohledávky a související výnosy z těchto podaných žádostí ÚP ČR v ÚZ nevykázal. Jelikož se může skutečná výše plnění částečně lišit, měl ÚP ČR k okamžiku identifikace pohledávky (k okamžiku podání žádosti o úhradu) účtovat o vzniku pohledávky na účtu 388 – *Dohadné účty aktivní* a o souvisejícím výnosu na účtu 671 – *Výnosy vybraných ústředních vládních institucí z transferů*. V důsledku uvedených skutečností ÚP ČR v rozvaze podhodnotil zůstatek účtu 388 – *Dohadné účty aktivní* o 19,82 mil. Kč a ve výkazu zisku a ztráty o stejnou částku podhodnotil zůstatek účtu 671 – *Výnosy vybraných ústředních vládních institucí z transferů*.

Technické zhodnocení najaté nemovitosti

ÚP ČR si na základě nájemní smlouvy uzavřené v roce 1997 najímá kancelářské prostory pro výkon činnosti své krajské pobočky. Smlouva je uzavřena na dobu 24 let a 10 měsíců. Na této nemovitosti provedl v minulosti ÚP ČR technické zhodnocení v hodnotě 9,51 mil. Kč. Hodnota technického zhodnocení je v nájemní smlouvě rozvržena na dobu pronájmu a ročně jde o částku 0,38 mil. Kč, o kterou je snižována roční hodnota nájmu. ÚP ČR však v rozporu s účetními předpisy v ÚZ toto technické zhodnocení nevykázal ani ho neodpisoval. V důsledku toho ÚP ČR v rozvaze podhodnotil zůstatek účtu 401 – *Jmění účetní jednotky* o 9,51 mil. Kč, nadhodnotil zůstatek účtu 406 – *Oceňovací rozdíly při změně metody* o 6,12 mil. Kč, podhodnotil zůstatek účtu 021 – *Stavby* o 2,63 mil. Kč, nadhodnotil zůstatek účtu 432 – *Výsledek hospodaření minulých účetních období* o 0,38 mil. Kč a ve výkazu zisku a ztráty podhodnotil zůstatek účtu 551 – *Odpisy dlouhodobého majetku* o 0,38 mil. Kč.

Vykazování zastaralého softwaru

ÚP ČR v majetkové evidenci a v účetnictví na účtu 013 – *Software* a 901 – *Jiný drobný dlouhodobý nehmotný majetek* vykazoval stovky zastaralých softwarových majetkových položek, které již nebyly využitelné pro současnou ani uchovatelné pro další činnost ÚP ČR. Celková zůstatková cena těchto zastaralých majetkových položek představovala v případě účtu 013 – *Software* částku 1,04 mil. Kč a v případě účtu 901 – *Jiný drobný dlouhodobý nehmotný majetek* částku 1,57 mil. Kč. ÚP ČR měl v rámci inventarizace identifikovat tyto zúčtovatelné rozdíly a přijmout k nim adekvátní opatření.

Majetek pořízený z fondu kulturních a sociálních potřeb

ÚP ČR na účtu 903 – *Ostatní majetek* vykazoval majetkové položky, které pořídil z prostředků fondu kulturních a sociálních potřeb a které z hlediska svého ocenění splňovaly podmínku pro vykazování v rozvaze na účtu 028 – *Drobný dlouhodobý hmotný majetek*. Dle účetních předpisů se na podrozvahových účtech uvádějí jen ty skutečnosti, které jsou předmětem účetnictví a u nichž nejsou splněny všechny podmínky pro provedení účetního zápisu v hlavní knize. V tomto případě však podmínky pro provedení účetního zápisu v hlavní knize splněny byly, neboť majetkové položky splňovaly podmínky pro zařazení na účet 028 – *Drobný dlouhodobý hmotný majetek*. V důsledku uvedené skutečnosti ÚP ČR v rozvaze podhodnotil zůstatek účtu 401 – *Jmění účetní jednotky* a nadhodnotil zůstatek účtu 406 – *Oceňovací rozdíly při prvotním použití metody* o 0,11 mil. Kč a v příloze ÚZ o stejnou částku nadhodnotil zůstatek účtu 903 – *Ostatní majetek*. Tato skutečnost měla dále vliv i na konečný zůstatek souvztažného účtu 999 – *Vyrovňovací účet k podrozvahovým účtům*.

Oceňování a vykazování podmíněných aktiv a podmíněných pasiv

ÚP ČR oceňoval dlouhodobé podmíněné pohledávky a dlouhodobé podmíněné závazky v úhrnu za dvě, a nikoliv tři následující účetní období, jak stanovují účetní předpisy. Při oceňování podmíněných aktiv a podmíněných pasiv nezohledňoval nově uzavírané dodatky k příslušným smlouvám, a vycházel tedy ze smluvních ujednání, která platila v minulosti. O některých podmíněných pohledávkách a podmíněných závazcích neúčtoval vůbec a krátkodobé podmíněné pohledávky a krátkodobé podmíněné závazky, přestože o nich v průběhu roku účtoval, nevykázal v ÚZ. Hlavními důvody těchto nesprávností byly nesprávně nastavené účetní postupy, nedostatečná funkčnost jednoho z modulů informačního účetního systému a nedostatečná propojenost tohoto systému s informačními systémy pro výplatu sociálních dávek. V důsledku uvedených skutečností ÚP ČR v příloze ÚZ podhodnotil zůstatky účtů 974 – *Dlouhodobé podmíněné závazky z jiných smluv* o 27,25 mil. Kč, 934 – *Dlouhodobé podmíněné pohledávky z jiných smluv* o 5,19 mil. Kč a 933 – *Krátkodobé podmíněné pohledávky z jiných smluv* o 0,45 mil. Kč. Tyto skutečnosti měly dále vliv i na konečný zůstatek souvztažného účtu 999 – *Vyrovňovací účet k podrozvahovým účtům*.

Splatné závazky pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a splatné závazky veřejného zdravotního pojištění

ÚP ČR nesprávně informoval o výši splatných závazků pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a o výši splatných závazků veřejného zdravotního pojištění, když jejich hodnotu vykázal v příloze ÚZ na položce A.5. *Informace podle § 18 odst. 1 písm. c) zákona* ve výši 102 mil. Kč, i když skutečná hodnota těchto závazků byla k 31. 12. 2013 nulová.

Neúplnost přílohy ÚZ

Příloha ÚZ neobsahovala informace o použitých účetních metodách ani o provedení významné opravy údajů vzniklých na základě chyb z minulých let. Příloha ÚZ rovněž neobsahovala žádné další významné doplňující a vysvětlující informace k jednotlivým položkám

rozhvahy, výkazu zisku a ztráty, přehledu o peněžních tocích a přehledu o změnách vlastního kapitálu.

1.2 Přehled o peněžních tocích

ÚP ČR při sestavování přehledu o peněžních tocích nepostupoval v souladu s vyhláškou č. 410/2009 Sb., neboť vykázal:

- na položce *A.I.2. Změna stavu opravných položek* a dále i na položce *C.I. Peněžní toky vyplývající ze změny vlastního kapitálu* vykázal ÚP ČR účetní případ – opravu výsledku hospodaření minulého účetního období v hodnotě 6 910,14 mil. Kč – který na uvedených položkách přehledu o peněžních tocích neměl být vůbec vykázán, neboť neměl vliv na výsledek hospodaření běžného účetního období (roku 2013), na zvýšení či snížení stavu peněžních prostředků ani na změnu struktury nebo na zvýšení či snížení vlastního kapitálu. V důsledku toho ÚP ČR v přehledu o peněžních tocích nadhodnotil položku *A.I.2. Změna stavu opravných položek* o 6 910,14 mil. Kč a o stejnou částku podhodnotil položku *C.I. Peněžní toky vyplývající ze změny vlastního kapitálu*;
- na položce *A.II.1. Změna stavu krátkodobých pohledávek* a dále i na položce *C.I. Peněžní toky vyplývající ze změny vlastního kapitálu* vykázal ÚP ČR opravný účetní zápis, který neměl vliv na zvýšení či snížení stavu peněžních prostředků. V důsledku toho ÚP ČR v přehledu o peněžních tocích podhodnotil položku *A.II.1. Změna stavu krátkodobých pohledávek* o 23,88 mil. Kč a o stejnou částku nadhodnotil položku *C.I. Peněžní toky vyplývající ze změny vlastního kapitálu*;
- na položce *B.I. Výdaje na pořízení dlouhodobých aktiv* a dále i na položce *C.I. Peněžní toky vyplývající ze změny vlastního kapitálu* vykázal ÚP ČR účetní zápisy, kterými účtoval o vnitroorganizačních převodech majetku nebo o bezúplatném nabytí drobného dlouhodobého majetku, tedy o skutečnostech, při kterých nedocházelo ke zvýšení ani snížení stavu peněžních prostředků. V důsledku toho ÚP ČR v přehledu o peněžních tocích podhodnotil položku *B.I. Výdaje na pořízení dlouhodobých aktiv* o 6,71 mil. Kč a o stejnou částku nadhodnotil položku *C.I. Peněžní toky vyplývající ze změny vlastního kapitálu*.

1.3 Přehled o změnách vlastního kapitálu

ÚP ČR při sestavování přehledu o změnách vlastního kapitálu nepostupoval v souladu s vyhláškou č. 410/2009 Sb., neboť vykázal:

- na položce *A.VII.1. Opravy minulého účetního období* vykázal ÚP ČR opravu účetního období předcházejícího minulému účetnímu období. Tuto opravu měl však vykázat na položce *A.VII.2. Opravy předchozích účetních období*. Důvodem nerozlišování oprav minulého účetního období a oprav předchozích účetních období v přehledu o změnách vlastního kapitálu byla skutečnost, že ÚP ČR v účtovém rozvrhu pro účetní období roku 2013 neuvedl potřebné analytické účty k syntetickému účtu 408 – *Opravy minulých období*. V důsledku uvedených skutečností ÚP ČR v přehledu o změnách vlastního kapitálu ve sloupci „Zvýšení stavu“ nadhodnotil položku *A.VII.1. Opravy minulého účetního období* o 23,88 mil. Kč a o stejnou částku podhodnotil položku *A.VII.2. Opravy předchozích účetních období*;
- na položce *A.I.1. Změna, vznik nebo zánik příslušnosti hospodařit s majetkem státu* vykázal ÚP ČR i obraty z účtu 401 – *Jmění účetní jednotky*, kterými účtoval o vnitroorganizačních převodech majetku z GRÚP ČR na jednotlivé krajské pobočky ÚP ČR. Při těchto převodech nedocházelo ke změně příslušnosti hospodařit s majetkem státu ani ke vzniku nebo zániku

vlastnického práva státu, a proto neměly být předmětem vykazování na této položce přehledu o změnách vlastního kapitálu. V důsledku toho ÚP ČR v přehledu o změnách vlastního kapitálu ve sloupci „Snížení stavu“ nadhodnotil položku A.I.1. Změna, vznik nebo zánik příslušnosti hospodařit s majetkem státu o 5,33 mil. Kč a ve sloupci „Zvýšení stavu“ nadhodnotil položku A.I.1. Změna, vznik nebo zánik příslušnosti hospodařit s majetkem státu o 3,65 mil. Kč.

2. Výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu správců kapitol, OSS a státních fondů

Tabulka č. 6 – Údaje z výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu za rok 2013 (v Kč)

Rozpočtové příjmy		Rozpočtové výdaje	
Rozpočet po změnách	Výsledek od počátku roku	Konečný rozpočet	Výsledek od počátku roku
3 252 435 000,00	1 822 219 266,01	99 194 791 050,02	92 958 504 770,15

Zdroj: výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu za rok 2013.

Ve výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu byla prověřována správnost třídění příjmů a výdajů dle vyhlášky č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě. Dále bylo prověřováno, zda byla dodržena ustanovení vyhlášky č. 449/2009 Sb., o způsobu, termínech a rozsahu údajů předkládaných pro hodnocení plnění státního rozpočtu, rozpočtů státních fondů, rozpočtů územních samosprávných celků, rozpočtů dobrovolných svazků obcí a rozpočtů regionálních rad regionů soudržnosti. Ve výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu byla zjištěna celková nesprávnost ve výši 75,9 mil. Kč, z toho 66 mil. Kč byly nesprávnosti identifikované u příjmových rozpočtových položek.

Nedostatky byly zjištěny zejména v případě refundací vyplacených podpor v nezaměstnanosti od subjektů ze zahraničí. Tyto refundace ÚP ČR inkasoval na základě žádostí o úhradu a dle nařízení ES č. 883/2004 a nařízení ES č. 987/2009. ÚP ČR tyto příjmy klasifikoval nesprávnou položkou 2229 – *Ostatní přijaté vratky transferů*, přestože pro neinvestiční přijaté transfery od cizích států je vyhláškou č. 323/2002 Sb. určena položka 4151 – *Neinvestiční přijaté transfery od cizích států*. V důsledku toho ÚP ČR ve výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu nadhodnotil položku 2229 – *Ostatní přijaté vratky transferů* o 66,21 mil. Kč a o stejnou částku podhodnotil položku 4151 – *Neinvestiční přijaté transfery od cizích států*.

3. Porušení rozpočtové kázně

ÚP ČR v roce 2013 porušil rozpočtovou kázeň podle § 44 odst. 1 písm. g) zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), neboť příjmy státního rozpočtu z titulu vratek přeplatků z dávek v hmotné nouzi, z dávek pro osoby se zdravotním postižením, z příspěvků na péči a z podpor v nezaměstnanosti v rozporu s § 45 odst. 10 uvedeného zákona neodvedl do 10 pracovních dnů po jejich připsání do státního rozpočtu, ale převedl si tyto vratky přeplatků na účet cizích prostředků a do příjmů státního rozpočtu je odvedl až v průběhu června roku 2014. Částka takto neodvedených vratek přeplatků byla vyčíslena na vzorku případů a představovala hodnotu 13,88 mil. Kč.

4. Ostatní zjištění

Uzavírání nájemních smluv na dobu neurčitou

Při kontrole nájemních smluv, kterými ÚP ČR přenechal dočasně nepotřebný majetek do užívání právnické nebo fyzické osoby, byly identifikovány i takové nájemní smlouvy, u nichž ÚP ČR v rozporu s § 27 odst. 2 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, sjednal nájem na dobu neurčitou.

Uplatnění práv státu po lhůtě

Nařízení ES č. 987/2009, kterým se stanovují prováděcí pravidla k nařízení ES č. 883/2004 koordinující systémy sociálního zabezpečení a problematiku refundací vyplacených podpor v nezaměstnanosti od subjektu ze zahraničí, stanovuje, že žádosti o úhradu, na základě kterých stát posledního zaměstnání hradí členskému státu bydliště náklady na poskytování dávek v nezaměstnanosti, je třeba podat ve lhůtě šesti měsíců od konce kalendářního pololetí, během něhož byla provedena poslední výplata dávek v nezaměstnanosti, jejichž úhrada je požadována. V nařízení ES č. 987/2009 je rovněž stanoveno, že k žádostem o úhradu podaným po uplynutí této lhůty nemusí daný členský stát EU, po kterém je refundace požadována, přihlížet.

ÚP ČR podal žádosti o úhradu v celkové hodnotě 1,52 mil. Kč po lhůtě šesti měsíců, v důsledku čehož příslušné členské státy, po kterých byla úhrada požadována, uvedeným žádostem nevyhověly. ÚP ČR tak postupoval v rozporu s § 14 odst. 5 zákona o majetku České republiky, neboť neuplatnil včas práva státu – pohledávky v celkové částce 1,52 mil. Kč, čímž došlo k jejich zániku.

III. Shrnutí a vyhodnocení

Cílem kontrolní akce č. 14/18 bylo prověřit, zda ÚP ČR při vedení účetnictví a sestavení účetní závěrky a finančních výkazů za rok 2013, které jsou předkládány jako podklad pro závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu MPSV, postupoval v souladu s příslušnými právními předpisy.

Účetnictví

Jak dokládají zjištění uvedená v části II., ÚP ČR v roce 2013:

- **nevedl správné účetnictví ve smyslu § 8 odst. 2 zákona o účetnictví** (nesprávnosti zjištěné ve všech výkazech účetní závěrky byly vyčísleny ve výši 37,6 mld. Kč);
- **nevedl úplné účetnictví ve smyslu § 8 odst. 3 zákona o účetnictví.**

Spolehlivost účetní závěrky sestavené k 31. prosinci 2013

Pro posouzení spolehlivosti účetní závěrky byla stanovena významnost (materialita)³ ve výši 1,9 mld. Kč, jedná se o hodnotu nesprávností, u kterých je možné přiměřeně očekávat, že jednotlivě nebo v součtu ovlivní ekonomická rozhodnutí uživatelů účetní závěrky. Celková částka nesprávností, které byly v průběhu kontroly zjištěny v ÚZ, byla vyčíslena ve výši 37,6 mld. Kč.

Při kontrole byly zjištěny nesprávnosti s významným dopadem na ÚZ ÚP ČR, a proto je k jejich vlivu na ÚZ vydána výhrada. ÚP ČR:

- **v rozvaze** vlivem nesprávné aplikace postupů účtování o opravách nákladů a výnosů minulých účetních období nesprávně vykázal opravy nákladů a výnosů minulých účetních období, které byly významné (v hodnotě 29,9 mld. Kč⁴), na účtu 432 – *Výsledek hospodaření minulých účetních období*, a nikoliv na účtu 408 – *Opravy minulých období*;
- **v přehledu o peněžních tocích** vlivem nesprávně nastavených algoritmů výpočtu položek tohoto přehledu zahrnul na položku *A.1.2. Změna stavu opravných položek* a dále i na položku *C.1. Peněžní toky vyplývající ze změny vlastního kapitálu* i účetní operaci (opravu výsledku hospodaření minulého účetního období) v hodnotě 6,9 mld. Kč, která neměla vliv na výsledek hospodaření běžného účetního období (roku 2013) a při které nedocházelo ke zvýšení či snížení stavu peněžních prostředků ani ke změně struktury a ke zvýšení či snížení stavu vlastního kapitálu;
- **v příloze ÚZ:**
 - nesprávně informoval o výši splatných závazků pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a o výši splatných závazků veřejného zdravotního pojištění, když jejich hodnotu vykázal ve výši 102 mil. Kč, přestože skutečná hodnota těchto splatných závazků byla k 31. 12. 2013 nulová;
 - neinformoval o použitých účetních metodách ani o provedení významné opravy minulého účetního období ve výši 6,9 mld. Kč a neuvedl ani žádné další významné doplňující a vysvětlující informace k jednotlivým položkám rozvahy, výkazu zisku a ztráty, přehledu o peněžních tocích a přehledu o změnách vlastního kapitálu;
 - nevykázal správně hodnotu zůstatků podrozvahových účtů tím, že:
 - nesprávně aplikoval účetní metodu oceňování podmíněných aktiv a podmíněných pasiv,
 - nevykázal žádné krátkodobé podmíněné pohledávky ani krátkodobé podmíněné závazky, přestože o nich v průběhu roku účtoval,
 - nevykázal některé „nové“ dlouhodobé podmíněné pohledávky a dlouhodobé podmíněné závazky a stávající neaktualizoval o nově uzavírané dodatky ke smlouvám.

Uvedené skutečnosti měly významný dopad na správnost a úplnost informací zveřejněných v příloze ÚZ, a proto NKÚ uplatnil výhradu k celé příloze ÚZ.

³ Hladina významnosti byla pro účetní závěrku stanovena v souladu s dlouhodobě uplatňovaným postupem NKÚ pro posuzování spolehlivosti účetních závěrek OSS vycházející z mezinárodní uznávané nejlepší praxe, a to na úrovni 2 % z celkových nákladů k 31. prosinci 2013.

⁴ Nesprávnost ve výši 29,9 mld. Kč vznikla vlivem dvou nesprávně zaúčtovaných opravných účetních zápisů ve výši 23 mld. Kč a 6,9 mld. Kč. Tyto opravné účetní zápisy provedl ÚP ČR z toho důvodu, že v minulosti vykázal předpis pohledávky a výnos z této pohledávky v nesprávné výši (namísto správné částky 230 tis. Kč vykázal 23 mld. Kč), čímž vykázal v nesprávné výši i náklady z tvorby opravných položek k této pohledávce.

Podle názoru NKÚ, s výhradou vlivu skutečností popsaných výše, účetní závěrka podává věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace účetní jednotky dle účetních předpisů pro některé vybrané účetní jednotky.

Cílem kontroly nebylo jen samotné ověření údajů účetní závěrky, ale také prověření správnosti používaných účetních metod a ostatních podmínek vedení účetnictví. Zásadními informacemi, které byly zachyceny v účetní závěrce ÚP ČR, byly finanční údaje o dávkách poskytovaných Úřadem práce České republiky. Jednalo se o oblast účetnictví, ve které nebyly zjištěny významné nesprávnosti.

Nad rámec vydané výhrady upozorňujeme, že v účetnictví provozní části hospodaření bylo zjištěno množství nesprávností, a to na různých položkách účetní závěrky, které sice v kontextu celé účetní závěrky neměly významný dopad na účetní závěrku, avšak svědčí o značných problémech při vedení účetnictví v této oblasti. ÚP ČR například nesprávně oceňoval majetek v případech bezúplatného nabytí, prováděl opravy záporných sald vzniklých při tvorbě a zúčtování opravných položek, přestože záporná salda měla být vykázána, výnosy z transferů vykazoval na nesprávné položce výkazu zisku a ztráty, vnitroorganizační převody majetku zahrnoval do přehledu o změnách vlastního kapitálu, nevykazoval některé neuhrazené pohledávky a k tomu příslušné výnosy nebo například neodepisoval veškerý majetek, který měl odepisovat.

Finanční výkazy

Ve výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu sestaveném k 31. prosinci 2013 byla zjištěna celková nesprávnost ve výši 75,9 mil. Kč, z toho 66 mil. Kč byly nesprávnosti identifikované u příjmových rozpočtových položek.

Porušení rozpočtové kázně

ÚP ČR v roce 2013 porušil rozpočtovou kázeň tím, že příjmy z titulu vratek přeplatků z dávek v hmotné nouzi, z dávek pro osoby se zdravotním postižením, z příspěvků na péči a z podpor v nezaměstnanosti neodvedl do státního rozpočtu do 10 pracovních dnů od jejich připsání.

Ostatní zjištění

Ostatní zjištění se týkala porušení zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky, kdy ÚP ČR uzavíral nájemní smlouvy, kterými přenechal dočasně nepotřebný majetek do užívání právnické nebo fyzické osoby, na dobu neurčitou a kdy ÚP ČR neuplatnil práva státu včas, čímž došlo k jejich zániku.